

Képsíkok párbeszéde

Szűcs Attila munkáiról

Szűcs Attila az ezredforduló előtti években magára találó, sajátos stílusát és a múlthoz való viszonyát kialakítani vágyó művészi generáció tagja. Képeire jellemző, hogy talált, realiztikus alakokat és részleteket helyez új környezetbe, ezáltal önmagukon túlmutató metafizikai töltéssel ruházza fel őket. Motívumai, festői megoldásai visszatérnek a különböző műveken, felismerhető sorozatokat alkotva a tudatos néző számára.

Az egyik kép a képben disznóvágást ábrázol. Véres hóban állják körül a férfiak a tetemet, és készülődnek a belezéshez, miközben távolabbról gyerekek csoportja figyel a folyamatot. A realista kép előtt, annak síkjával már-már túlzottan is kiszámítottan párhuzamosan, két múzeumlátogató halad el, az egyik beletörődve tolja kerekesszékebe szorult társát, utóbbi a képre néz, megtörve, szomorúan.

A jelenet érdekességét nem témája vagy frontális beállítása adja, hanem az a képi ötlet, hogy a háttér az előtér figuráin átszűremlik, mintha azok félig átlátszóak lennének. Ettől a megoldástól a kép először álomszerűvé, szürreálisává válik, hogy aztán a háttér/téma dialektikusan felfogott ellentétpárjának a példázatává váljon, melyet kényelmesen végig lehet ragozni a város/vidék, elitkultúra/tömegkultúra viszonylatokon.

A következő kép is múzeumi keretben mutatja magát: fiatal nők állnak klasszikus, fürdőző női aktok előtt. Itt is átszűrődik a háttér, de a két sík viszonya tovább bonyolódik azzal, hogy az egyik női aktnak nincsen képi háttere. Balról a második nő hátán jól kivehető az alak, míg a festmény csak a vállá elejéig tart. A „nőkről alkotott kép”, ami a hátteret adja, így kitárul, és absztrakt, általános beszédmóddá válik, ami egyben a testi szépség eszményi voltán keresztül előírás is lesz: éppen azoknak a testeknek a látványát hivatott szabályok közé szorítani, melyeken átszűrődik.

A Lány színes csíkokkal című kép első látásra nem illik bele ebbe a koncepcióba. Pedig itt is két egymásra vonatkoztatott síkfelület összjátéka adja a kép értelmét: az a láthatatlan felület, ami, Alberti szavaival élve, ablakot nyit egy másik világra, tehát lehetővé teszi, hogy a rajta elterülő festékrétegek térben ábrázolják a lány karjait és arcát, haját, illetve a címben is jelzett színes csíkok, amelyek ugyanennek a felületnek a megkerülhetetlen síkszerűségét hangsúlyozzák. A két különálló részt a szemlélő vizuális kép-zelőereje köti össze: a színes csíkok néha poncsóként látszanak, mintha átragadtattak volna az illuzórikus térbe, máskor meg a felismert fej veszíti el térbeliségét, és lesz, ami tulajdonképpen mindig is volt: festékfolt. A két sík így tulajdonképpen a modern festészet klasszikus kérdését, az illuzórikuság és a síkszerűség problémáját veti fel, egyetlen heterogén felületen.

Ugyanez az alapproblémája a Felkészülés a sötétségre című képnek. Tányérsapkás, katonának látszó alakok állnak a mezőn, nem tudni természtes puszta vagy letarolt csatatér. A jobb oldali alak mintha eligazítást tartana a másik kettőnek, pálcájával elmutat valamerre kifelé a térből. A három alak mintha észre sem venné, mi lebeg felettük, egy három dimenzióba elhelyezett, áthatolhatatlanul sötét négyzet. Ez a nem e világi alakzat megváltoztatja a fényt, ahogy a kép szélén elhomályosítja a

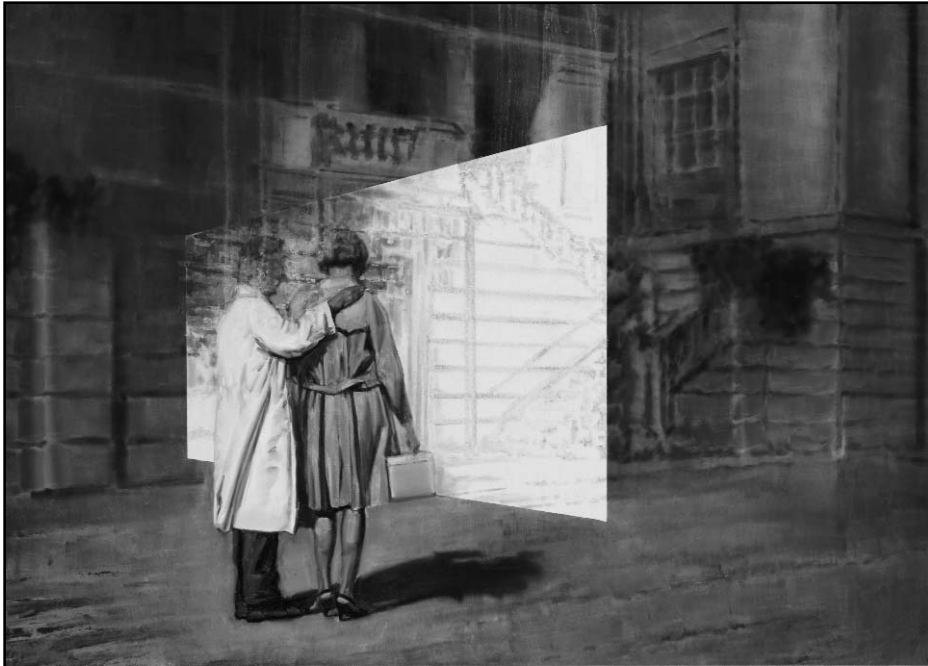
40

részleteket, és mintha valami hatalmas fényforrás világítaná meg hátulról. Malevics szuprematista ikonja tájképi környezetben? Kétféle értelmezés is kézenfekvő lehet: a síkszerűség győzelme az illúzió felett, vagy éppen ellenkezőleg: a fekete négyzet perspektivikus beforgatása a térbe és így inkább a klasszikus figurativitás diadala? Esetleg Tarkovszkij Zónájának mágikus középpontja? Valami isteni cenzúra? Nem tudom. A sötétség által ébresztett nyugtalansággal csak úgy tudunk megküzdeni, ha tudatosítjuk magunkban a képiség tapasztalatait.

Gárdonyi László

Auratic red

The unbearable ambiguity of knowing

Women with a view of women

Consolation

Rainbow accident

The pigsticking